

Ohje toimielinten päätösten valmisteluun

KH 19.05.2025 § 188
693/00.01.01.01.00/2024

Valmistelija vs. kaupunginjohtaja Markus Hämäläinen
markus.hamalainen@savonlinna.fi, p. 050 470 9394

Selostus Savonlinnan kaupungin päätöksenteossa on tärkeää varmistaa, että kaikki päätökset tehdään huolellisen valmistelun ja kattavan ennakoarvioinnin pohjalta. Tämä ohjeistus on laadittu tukemaan viranhaltijoita päätösten valmistelussa ja vaikutusten ennakoarvioinnissa. Ohjeen tavoitteena on edistää avoimuutta, läpinäkyvyyttä ja päätöksenteon laatua, sekä varmistaa, että päätösten vaikutukset kuntalaisiin, ympäristöön, organisaatioon ja talouteen arvioidaan kattavasti.

Vaikutusten ennakoarviointi on keskeinen osa päätöksenteon prosessia, sillä se auttaa tunnistamaan ja punnitsemaan eri päätösvaihtoehtojen edut ja haitat. Ennakoarvioinnin avulla voidaan myös varmistaa, että päätökset ovat kestäviä ja vaikuttavia pitkällä aikavälillä.

Kuntalain 1 §:n 2 momentin mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla.

Kuntalain perustelujen mukaan kunnan on toiminnassaan arvioitava päätösten, toimenpiteiden ja ratkaisujen vaikutuksia taloudellisen jatkuvuuden, tulevien sukupolvien ja ympäristön näkökulmasta. Kunnan on vältettävä sellaisia päätöksiä, jotka sisältävät suuria taloudellisia riskejä tai kuormittavat kohtuuttomasti ympäristöä tai tulevia sukupolvia.

Hallintolain 7 luvussa on säännökset päätösten muodosta ja sisällöstä. Hallintosäännössä on määräyksiä toimielinten päätöspöytäkirjojen sisällöstä.

Ohje päätösvalmisteluun

Ohjetta sovelletaan toimielinten päätöksiin.

Toimielinten päätösten valmistelu on oltava suunnitelmallista ja valmistelun on oltava valmis riittävän ajoissa, että esittelijällä on mahdollisuus arvioida asian laillisuus- ja tarkoituksenmukaisuuskysymykset.

Toimielimen esittelijä antaa tarkemmat ohjeet asioiden valmisteluajataulusta. Kaupunginhallituksen päätettäväksi esitetyt

asiat tulee olla valmiina pääsääntöisesti kaksi (2) viikkoa ennen suunniteltua kaupunginhallituksen kokousta. Kaupunginhallitus suosittelee vastaavan käytännön noudattamista muissakin alaisissaan toimielimissä. Esimerkiksi jos kaupunginhallituksen kokous on 19.5.2025, tulee asian olla valmisteltuna esityslistalle 5.5.2025 mennessä. Sama asia koskee toimielimiä, jotka tekevät kaupunginhallitukselle esityksiä. Näin ollen esimerkin tilanteessa lautakunnan 5.5. päätöksessään kaupunginhallitukselle tekemä esitys otetaan kaupunginhallituksen esityslistalle aikaisintaan 19.5. pidettävään kokoukseen.

Lausuntopyyntöjen osalta on luonnollista, että esitettyä valmisteluaikaa ei voida pääsääntöisesti noudattaa.

Esityslista-asian valmistelutekstin on oltava:

- Asiallinen ja ymmärrettävä (kieellinen selkeys, puolueettomuus)
- Tiivis, mutta kattava (vaihtoehdot ja niiden vaikutukset)
- Selkeä ja yksiselitteinen (huomio perusteluihin)

Tavoite: Asia kyetään harkitsemaan ja ratkaisemaan pelkän selostusosan tekstin perusteella.

Hallintosäännön 32 §:ssä säädetyn lisäksi tai täsmennyksenä esityslistatekstissä on todettava seuraavat asiat:

1. Esityslistan ja liitteiden julkisuus
2. Hallintosäännön mukainen toimivalta; lainsäädännön mukainen toimivalta; muu lainsäädäntö (päätöksestä on pääsääntöisesti ilmentävä sovellettava lainsäädäntö)
3. Selostusosassa;
 - a. Käsittelyvaiheet; aiemmat ja tulevat
 - b. Ennakoarviointi, jos sitä edellytetään
 - c. Asiaan vaikuttavat tärkeimmät näkökohdat; Esim. kaupunkistrategia)
 - d. Asian liitteet

Savonlinnan kaupungin päätöksenteossa on tärkeää arvioida päätösten vaikutuksia ennakolta, jotta voidaan varmistaa päätösten kestävyys ja vaikuttavuus. Vaikutusten ennakoarviointi auttaa päätöksentekijöitä punnitsemaan vaihtoehtoisia ratkaisuja ja valitsemaan parhaan mahdollisen vaihtoehdon.

Ennakoarvioinnin tavoitteet

Ennakoarvioinnin tavoitteena on:

- Jäsentää ja selventää päätöksentekoa
- Tukea moniarvoista ja läpinäkyvää päätöksentekokulttuuria
- Tarkastella vaikutuksia lyhyellä ja pitkällä aikavälillä
- Osoittaa ratkaisuvaihtoehtojen edut ja haitat

- Arvioida vaikutuksia sillä tarkkuustasolla kuin se on mahdollista

Ennakkoarvioinnin tarve

Pääsääntöisesti ennakkoarviointi on tehtävä. Päätöksessä on alustavasti arvioitava, onko tehtävällä päätöksellä kuntalaisvaikutuksia, taloudellisia vaikutuksia, organisaatio- ja henkilöstövaikutuksia, lapsi- ympäristö ja yritysvaikutuksia. Kaupunginhallituksen esittelijän pyynnöstä, kun päätöksen merkittävyys sitä edellyttää, kaupunginhallituksen päätöksen vaikutustenarvioinnin tekevät tehtävään nimetyt ja koulutetut asiantuntijat.

Ennakkoarviointia ei tarvitse tehdä seuraavissa tapauksissa:

- Teknisissä päätöstyypeissä:
 - Laillisuus ja päätösvaltaisuus
 - Pöytäkirjantarkastus
 - Asioiden käsittelyjärjestys
 - Edustajien nimeäminen
 - Toimielinten jäsenten valitseminen
 - Tunnustusten, ml. mitalien ja kunniamerkkien myöntäminen
 - Kokousajankohdista päättäminen
 - Tiedoksi merkitsemiset
 - Tiedoksiannettavat asiat
 - Ajankohtaiset asiat
 - Erityislainsäädäntöön perustuvat yksilöasiat
 - Itseoikaisupäätökset
- Oikaisuvaatimukset
- Lausunnot muille viranomaisille
- Asiaa koskee lakisääteinen arviointi, kuten kaavat
- Palvelussuhdetta koskevat päätökset
- Henkilöstökyselyjä, ja -raportteja koskevat päätökset

Ennakkoarvioinnin prosessi

Vaikutusten arvioinnissa noudatetaan kuntaliiton kulloinkin voimassaolevia ohjeita vaikutusten arvioinnin suorittamiseksi.

Päätös ennakkoarvioinnin tekemisestä. Pääsääntöisesti vaikutusten arviointi on tehtävä.

Päätösvaihtoehtojen muodostaminen: Muodostetaan vaihtoehtoisia päätösesityksiä ja kerrotaan niiden vaikutukset. Vaihtoehtoiset päätösesitykset voivat olla esimerkiksi nollavaihtoehto, maksimivaihtoehto ja kompromissivaihtoehdot.

Vaikutusten tunnistaminen: Tunnistetaan päätösten vaikutuksia eri näkökulmista, kuten kuntalaisten, ympäristön, organisaation ja talouden kannalta.

Vaihtoehtojen vertailu: Vertaillaan vaihtoehtoja toisiinsa ja kirjoitetaan vertailun tulos perustelutekstiin.

Päätösesityksen laadinta: Esittelijä esittää päätettäväksi parhaimpana pitämänsä ratkaisuvaihtoehdon.

Päätöksen seuranta ja arviointi: Päätetään, miten, kuka ja millä aikataululla päätöksen toteutumista seurataan ja arvioidaan.

Hallintojohtaja-kaupunginlakimies seuraa päätösten ennakoarvioinnin suorittamista ja raportoi toteutumisesta kaupunginhallitukselle vuosittain.

Osana päätösten ennakkoarvioinnin arviointia vaikuttamistoimielimeltä voidaan pyytää lausuntoa tärkeistä ja periaatteellisista päätöksenteon kohteena olevista asioista.

Esimerkkimalli ennakoarvioinnin suorittamisen perusteluun ja päätösvaihtoehtojen vertailuun

1. Päätös ennakoarvioinnin tekemisestä:

Vaikutusten arviointi katsotaan tarpeelliseksi, koska päätöksellä on vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin, tasa-arvoon, kaupungin palvelurakenteeseen sekä talouteen.

2. Päätösvaihtoehdot:

a) Rajoitettu maksuttomuus:

Maksuttomuus koskee vain niitä ryhmäliikuntakursseja, jotka kuuluivat sivistyslautakunnan alaisuuteen ennen organisaatiomuutosta 1.1.2015.

b) Laaja maksuttomuus:

Maksuttomuus koskee kaikkia kansalaisopiston järjestämiä ryhmäliikuntakursseja.

c) Nollavaihtoehto:

Ei tarjota maksuttomia ryhmäliikuntakursseja omaishoitajille.

4. Vaihtoehtojen vertailu ja perustelut:

Vaihtoehto a rajoittaa omaishoitajien mahdollisuuksia ylläpitää omaa terveyttään ja jaksamistaan. Se kohtelee eri omaishoitajia eriarvoisesti kurssitarjonnan perusteella.

Vaihtoehto b tarjoaa laajemmat mahdollisuudet osallistua omaehtoiseen liikuntaan, joka tutkitusti tukee jaksamista ja ehkäisee omaishoitajien uupumista. Tämä voi pitkällä aikavälillä vähentää kaupungin sote-kustannuksia ja pidentää omaishoitotilanteiden kestoa kotona.

Vaihtoehto c ei tue omaishoitajien jaksamista eikä vastaa kaupungin strategisia tavoitteita hyvinvoinnin ja ennaltaehkäisyn edistämisessä.

Tarkemmat ohjeet

Hallintojohtaja-kaupunginjohtaja voi antaa tarkempia ohjeita tämän ohjeen sisällöstä, toimielinten esityslistan valmistelusta ja ennakkoarvioinnin suorittamisesta tämän ohjeen sisältämissä asioissa. Hallintojohtaja-kaupunginlakimiehellä on oikeus muuttaa edellä mainittua luetteloa päätöksistä, joista ei edellytetä ennakkoarvioinnin suorittamista.

Ohjeen voimassaolo

Ohje tulee voimaan 1.6.2025 ja on voimassa toistaiseksi.

Toimivalta	Kuntalaki 39 §, hallintosääntö 32 §
Esittelijä	Vs. kaupunginjohtaja Hämäläinen Markus
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää antaa selostusosassa kuvatun ohjeen päätösvalmistelua varten. Ohje tulee voimaan 1.6.2025.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Tiedoksi	Päätösvalmistelijat